

UITSPRAAK

van de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (GKPNU)

Deze uitspraak betreft de klachtmelding van XX (hierna: 'klaagster'), klinisch in zorg bij Altrecht, zorgseenheid XX.

I. Verloop

De GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (voor het vervolg: de 'Klachtencommissie') ontving op 09 november 2021 het klachtmeldingsformulier d.d. 09 november 2021 van klaagster. De klacht is geregistreerd onder nummer GKPNU_072.21.2370.

Beschrijving van de klachten

De klachten houden zakelijk samengevat in dat klaagster zich niet kan vinden in het besluit om: 1. verplichte medicatie (antipsychotica en benzodiazepinen) toe te dienen
2. de verplichte zorg voort te zetten in de vorm van een gedwongen opname.

Bevoegdheid Klachtencommissie

Klaagster heeft een klacht over een situatie als bedoeld in artikel 10:3 Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (hierna: 'Wet verplichte ggz'). De Klachtencommissie is op grond van artikel 10:1 lid 2 van de Wet verplichte ggz bevoegd om uitspraak over de klacht te doen. Klaagster ontvangt verplichte zorg op grond van een voortgezette crisismaatregel met expiratedatum 26 november 2021.

Bij het indienen van de klachten had klaagster ook een schorsingsverzoek voor de verplichte medicatie ingediend. Verweerder heeft hierop ingestemd met het uitstellen van de verplichte medicatie tot aan de uitspraak. Op 12 november 2021 besloot verweerder dat het toegezegde uitstel van de verplichte medicatie niet langer kon worden gehandhaafd. De reden hiervoor was dat in drie dagen tweemaal een noodsituatie had plaatsgevonden en verder uitstel van (verplichte) medicatie zou tot direct gevaar voor het verpleegkundig team leiden. Het schorsingsverzoek is op basis van het horen van de behandelend psychiater van klaagster en de documenten die de Klachtencommissie reeds had ontvangen beoordeeld. Het verzoek tot schorsing van verplichte medicatie is door de Klachtencommissie niet gehonoreerd en bij brief d.d. 12 november 2021 aan partijen meegedeeld.

Hoorzitting

De klachten zijn behandeld in een hoorzitting van de Klachtencommissie op 18 november 2021. In verband met de Covid-19 pandemie vond deze zitting plaats via beeldbellen (Google Meet).

Verschenen zijn

Klaagster

- XX, klaagster
- XX, beëdigd Nederlands-Duitse tolk (Wbtv-nummer 40069)
- XX, patiëntenvertrouwenspersoon (voor het vervolg: 'PVP')

Verweerders

- XX, psychiater (voor het vervolg: 'verweerder A')
- XX, arts (voor het vervolg: 'verweerder B')
- XX, verpleegkundige (voor het vervolg: 'verweerder C')

De Klachtencommissie bestaat uit:

- XX, jurist, voorzitter
- XX, psychiater
- XX, psychiater n.p.

XX, ambtelijk secretaris, is aanwezig voor een verslagleggen c.q. zakelijke samenvatting van hetgeen ter hoorzitting door de aanwezigen naar voren wordt gebracht.

XX, ambtelijk secretaris van de Klachtencommissie, is aanwezig als toehoorder.

Op grond van de Wet verplichte ggz moet de Klachtencommissie al haar uitspraken openbaar maken. Om die reden staan alleen in de aanhef van de uitspraak de namen van betrokkenen vermeld en worden verder alleen functies en rollen genoemd. Uiteraard worden de namen van betrokkenen niet in de te publiceren uitspraak vermeld.

Documenten

De volgende documenten stonden de Klachtencommissie ter beschikking:

- Klachtmeldingsformulier GKPNU d.d. 09 november 2021
- Relevante informatie uit het medisch dossier van klaagster, met schriftelijke toestemming van klaagster voor inzage door de Klachtencommissie, bestaande uit: XX

II. Verslag van de hoorzitting

De voorzitter opent de vergadering en geeft aan dat er een tolk aanwezig is om de noodzakelijke vertaling te verzorgen nu klaagster alleen Duits spreekt. Vervolgens wordt vastgesteld dat aan de orde is de behandeling van de klachten die klaagster heeft ingediend over het besluit van verweerder A om klaagster verplicht medicatie toe te dienen en om niet in te stemmen met haar verzoek om naar huis te mogen. Er volgt een voorstelronde zodat duidelijk is wie aan de hoorzitting deelnemen.

Standpunt klaagster

Klaagster laat in antwoord op de vraag van de voorzitter waarom zij geen medicatie wil weten dat zij al 31 jaar ziek is. Zij is bekend met haar ziekte en kan ermee leven. De ziekte is in het ziekenhuis vastgesteld. Al acht maanden gebruikt zij geen medicatie en dat gaat goed. Klaagster wil graag met ontslag. Zij heeft een auto-immuunziekte (polymyositis). Haar familie in Duitsland zegt ook dat zij psychisch niet ziek is. Klaagster wil zich voor haar auto-immuunziekte laten behandelen in Duitsland. De PVP vult aan dat klaagster vindt dat zij psychisch niet ziek is en daarom geen medicatie nodig heeft. Klaagster is het niet eens met het behandelbeleid.

Klaagster vertelt nog het volgende. De oma van klaagster komt uit Nederland. Klaagster is met de trein vanuit Duitsland naar Nederland gegaan en aangekomen in Hengelo. Zij had geen eten en drinken. Toen is zij omstanders om eten of drinken vroeg is zij op haar neus geslagen. Omdat het veel bloedde is zij naar de politie gegaan. De politie heeft haar weggestuurd. Daarop is zij naar Utrecht gegaan. Thuis is zij niet arm, maar heel rijk. Volgens klaagster heeft zij thuis veel mogelijkheden. Er wordt hier in Nederland niet goed voor haar gezorgd. Zij moet voor de auto-immuunziekte worden behandeld, maar dat wordt niet gedaan. Klaagster heeft veel pijn en haar benen zijn gezwollen. Zij

moet onmiddellijk naar een kliniek om hiervoor te worden behandeld. Klaagster wil graag nog vandaag weg. De hygiëne op de afdeling vindt zij erg slecht.

Klaagster voert aan dat zij nog maar tien à twaalf dagen is opgenomen. De behandelaren kunnen dan ook nog geen beeld van haar vormen.

Standpunt verweerders

De diagnose schizoaffectieve stoornis is overgenomen van de behandelaars in Duitsland. Het ernstig nadeel staat summier in de informatiebrief van 08 november 2021 beschreven, maar dat komt vanwege de vertaling in het Duits. Verweerder wilde de brief voor klaagster op maat maken door in deze brief ook een vertaling in het Duits voor haar op te nemen.

Ten aanzien van het ernstig nadeel legt verweerder A uit dat de aanloop voor deze opname is het staken van het depot drie maanden geleden. Daarna is klaagster gaan zwerven. Zij is uiteindelijk gevonden op Utrecht Centraal Station. Klaagster had gezwollen benen, wat waarschijnlijk veroorzaakt wordt door oedeem. Deze lichamelijke toestand kan zorgelijk zijn als dit niet wordt behandeld.

Op de afdeling vertoont klaagster gedrag dat past bij de diagnose schizoaffectieve stoornis, zo heeft zij veel spreekdrang, schreeuwt en loopt met ontbloot bovenlichaam. Verweerder C vult aan dat met name de spraakzaamheid erg aanwezig is. Verder is de kamer van klaagster smoezelig en vies. De gedragingen van klaagster zullen door de maatschappij hierbuiten worden beschouwd als opmerkelijk

gedrag. Verweerder A laat weten dat klaagster met haar gedragingen het risico loopt om agressie over zich af te roepen. Ook vertoont klaagster zelf agressief gedrag. Dit is de reden dat niet langer kon worden ingestemd met het schorsingsverzoek van klaagster om (verplichte) medicatie uit te stellen. Het was nodig om versneld met medicatie te starten. De verwachting is dat, nu het ernstig nadeel intern al zeer aanwezig is, als klaagster naar buiten gaat, er binnen enkele dagen of zelfs uren al een probleem zal zijn waarvoor nieuwe opname nodig is.

De Klachtencommissie wil graag weten of de situatie van klaagster is verbeterd, verslechterd of status quo is gebleven. Verweerder A antwoordt daarop dat sinds het depot van afgelopen vrijdag sprake is van een kleine verbetering, waarbij met name de agressie is afgenomen. Dit blijkt uit een lagere BVC score.

Verweerder A laat over de somatische klachten (i.c. pijn en gezwollen benen) weten dat hierover uitvoerig overleg met de huisarts is geweest. De huisarts gaat overleggen met artsen in het ziekenhuis. Uit onderzoek is gebleken dat het acute eiwit licht verhoogd is. Verweerder A maakt zich over de somatische klachten geen zorgen. Er is voor de pijn en zwelling nadrukkelijk aandacht. Op de afdeling worden de benen van klaagster goed verzorgd, maar zij werkt vaak niet mee.

De familie van klaagster zou graag zien dat zij hier wordt behandeld. De behandeling in Nederland is beter. Verweerder is van mening dat klaagster hier niet goed kan herstellen. Het herstel zal niet duurzaam zijn. Zij zal in Duitsland uiteindelijk beter af zijn, ook omdat zij graag zelf terug wil naar Duitsland. Een datum voor overplaatsing is nog niet bekend. Vanwege het Schengenverdrag mag klaagster hier vrij verblijven. Het is onduidelijk wanneer klaagster naar Duitsland kan worden overgebracht. Om die reden is een zorgmachtiging aangevraagd. Het is de bedoeling om klaagster maandag of dinsdag nogmaals een depot te geven om voortgang in de behandeling te houden.

Afronding en sluiting

Nadat de voorzitter constateert dat er vanuit de Klachtencommissie geen vragen of opmerkingen meer zijn, wordt aan de aanwezigen gevraagd of zij vragen of opmerkingen hebben, waarbij klaagster het laatste woord krijgt.

Verweerder A vraagt of het mogelijk is om de uitspraak van de Klachtencommissie op korte termijn te ontvangen, omdat zij in het belang van de voortgang in de behandeling van klaagster komende maandag of dinsdag opnieuw medicatie per depot willen geven. Als de uitspraak bekend is, weten zij of verplichte zorg mag worden toegepast. Verweerders hebben verder geen opmerkingen.

Klaagster maakt van het laatste woord gebruik om te laten weten dat sommige Nederlanders erg goed zijn, maar verder is zij zeer teleurgesteld. Zij wordt hier slecht behandeld en wil graag terug naar huis.

De voorzitter geeft aan dat de Klachtencommissie nog dezelfde dag een verkorte uitspraak zal doen. Partijen kunnen uiterlijk eind volgende week de onderbouwde uitspraak van de Klachtencommissie verwachten en sluit onder dankzegging de hoorzitting.

III. Overwegingen en beoordeling

Op grond van de verklaringen tijdens de hoorzitting en de documenten die aan de Klachtencommissie ter beschikking staan, overweegt de Klachtencommissie het volgende.

Ten aanzien van de klachten over verplichte zorg worden achtereenvolgens de onderstaande punten besproken:

- Vooraf
- Algemene feiten en omstandigheden
- Over klaagster
- Over het ernstig nadeel
- Over de verplichte zorg
- Conclusie

Vooraf

Meer in het algemeen overweegt de Klachtencommissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de vereisten van de Wet verplichte ggz (onder meer vastlegging van het behandelbeleid in een zorgplan, het motiveren van de noodzaak tot verplichte zorg in relatie tot het ernstig nadeel en het schriftelijk kennisgeven hiervan aan de patiënt. Op medisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid. Dat wil zeggen dat het medisch ingrijpen in verhouding moet staan tot het af te wenden ernstig nadeel, dat er geen minder ingrijpende maatregelen mogelijk zijn en dat de maatregel bijdraagt aan het bereiken van het behandeldoel.

Daarnaast moet (ambulante) verplichte zorg veilig zijn voor de patiënt, de naastbetrokkenen en de hulpverlening.

De algemene feiten en omstandigheden

Klaagster is een 55-jarige vrouw en afkomstig uit Duitsland zonder bekende woonplaats. Op 03 november 2021 is zij in verwarde toestand op station Utrecht Centraal aangetroffen en door de politie naar de crisisdienst gebracht. Zij spreekt uitsluitend Duits.

Bij beschikking d.d. 03 november 2021 van de burgemeester van Utrecht is een crisismaatregel aan klaagster opgelegd met een geldigheidsduur van 03 november 2021 tot en met 06 november 2021. In deze beschikking is beschreven dat sprake is van ernstig nadeel bestaande uit lichamelijke teloorgang, maatschappelijke teloorgang en psychisch lijden, waarbij er een ernstig vermoeden is dat het onmiddellijk ernstig nadeel als gevolg van een psychische stoornis wordt veroorzaakt.

Op 05 november 2021 is een mondelinge uitspraak op het verzoek tot voortzetting van de crisismaatregel verleend tot en met 26 november 2021.

Een zorgmachtiging is aangevraagd.

Klaagster is op 03 november 2021 voor behandeling op de afdeling HC 4 van Altrecht opgenomen. Het betreft een onvrijwillige opname.

De rechtbank heeft bij de mondelinge uitspraak verplichte zorg Wvvgg d.d. 05 november 2021 het verzoek tot het verlenen van een machtiging tot voortzetting van een crisismaatregel toegewezen tot en met 26 november 2021. Daarbij zijn de volgende vormen van verplichte zorg toegewezen:

- toedienen van voeding
 - toedienen van medicatie
 - verrichten medische controles
 - andere medische handelingen en therapeutische maatregelen
 - beperken van de bewegingsvrijheid
 - insluiten
 - uitoefenen van toezicht op betrokkene
 - aanbrengen van beperkingen in de vrijheid het eigen leven in te richten, die tot gevolg hebben dat betrokkene iets moet doen of nalaten, waaronder het gebruik van communicatiemiddelen • opnemen in een accommodatie

Op 08 november 2021 is aan klagster een 'informatiebrief' uitgereikt, waarin de redenen staan vermeld waarom verplichte zorg is aangezegd en dat de verplichte zorg gegeven wordt omdat sprake is van ernstig nadeel. De verplichte zorg betreft toediening van antipsychotica en benzodiazepinen in de vorm van een pil. Als orale medicatie wordt geweigerd, wordt de medicatie intramusculair gegeven (met een injectie) of middels een depot (KC: injectie met langwerkende medicatie).

Op 09 november 2021 is een klacht van klagster ontvangen door de Klachtencommissie. Daarbij heeft klagster aangegeven dat zij klaagt over de aanzegging van verplichte medicatie en dat zij naar huis wil. In haar wens om naar huis te willen leest de Klachtencommissie een klacht over het besluit van de zorgverantwoordelijke tot het voortzetten van de verplichte zorg in de vorm van opname. Ook verzocht zij om schorsing van verplichte medicatie totdat de Klachtencommissie uitspraak heeft gedaan. Verweerder A stemde aanvankelijk in met uitstel van de start van de verplichte medicatie, echter op 12 november 2021 besloot hij dat de verplichte medicatie niet langer uitgesteld kon worden. De reden hiervoor was dat in drie dagen tweemaal een noodsituatie had plaatsgevonden en verder uitstel van (verplichte) medicatie zou tot direct gevaar voor het verpleegkundig team leiden. De Klachtencommissie heeft het schorsingsverzoek beoordeeld en besloten om het verzoek niet te honoreren hetgeen bij brief d.d. 12 november 2021 aan partijen is meegedeeld.

Over klagster

Klaagster is in Duitsland al 30 jaar bekend binnen de ggz en daar behandeld. Voor zover bekend heeft klagster geen huisvesting, noch in Nederland, noch in Duitsland.

De Klachtencommissie overweegt dat in de beschikbare medische informatie staat dat klagster een schizoaffectieve stoornis heeft. Deze diagnose is door de behandelaren van klagster in Duitsland vastgesteld en aan verweerders doorgegeven. Verweerders hebben ter zitting hebben toegelicht dat de gedragingen die klagster vertoont passen bij dit ziektebeeld. De gedragingen betreffen veel spreekdrang, agressie en lichamelijke/maatschappelijke teloorgang. De Klachtencommissie stelt vast dat de beschrijving van verweerders over de gedragingen die klagster vertoont steun vindt in het medisch dossier.

De Klachtencommissie heeft dan ook geen reden om te twijfelen aan de diagnose schizoaffectieve stoornis.

Klaagster verklaarde ter zitting dat zij psychisch niet ziek is, maar dat zij een auto-immuunziekte (polymyositis) heeft waarvoor zij zich Duitsland wil laten behandelen. De zorgverlening vindt zij niet goed. Ook daarom wil klaagster graag naar huis. De Klachtencommissie begrijpt de wens van klaagster om met ontslag te gaan en naar Duitsland terug te kunnen, echter de Klachtencommissie overweegt dat patiënten met een schizoaffectieve stoornis als gevolg van deze stoornis een andere beleving (kunnen) ervaren. Ten aanzien van de lichamelijke klachten van klaagster stelt de Klachtencommissie vast dat hiervoor veel aandacht is. Uit de medische gegevens en hetgeen ter zitting door verweerders is verklaard stelt de Klachtencommissie vast dat een huisarts bij de behandeling van de lichamelijke klachten is betrokken en dat de behandeling en verzorging van de pijnklachten en gezwollen benen bij verweerders in goede handen is. De Klachtencommissie volgt het standpunt van verweerders dat het niet waarschijnlijk is dat de lichamelijke klachten door een auto-immuunziekte worden veroorzaakt nu uit onderzoek is gebleken dat het acute eiwit slechts licht is verhoogd en derhalve niet wijst op de aanwezigheid van een auto-immuunziekte. De Klachtencommissie heeft dan geen reden om te veronderstellen dat de zorg die aan klaagster wordt verleend niet goed is, maar acht het aannemelijk dat klaagster als gevolg van haar ziektebeeld hierover een andere beleving heeft. De Klachtencommissie meent dat bij klaagster momenteel geen dan wel onvoldoende ziektebesef en derhalve geen ziekte-inzicht aanwezig is.

Ter zitting verklaarde klaagster ook dat zij geen medicatie wil nemen, omdat zij psychisch niet ziek is en het al acht maanden zonder medicatie goed met haar gaat. De Klachtencommissie overweegt echter dat klaagster op 03 november 2021 in verwarde toestand op het station van Utrecht is aangetroffen en na tussenkomst van de politie bij de crisisdienst is terechtgekomen, waarna op grond van een beschikking van de burgemeester van Utrecht gedwongen opname volgde.

Klaagster kan zich niet vinden in het besluit van verweerders om verplicht medicatie toe te dienen en het besluit van de zorgverantwoordelijke tot het voortzetten van de verplichte zorg in de vorm van opname. Zij heeft hierover op 09 november 2021 een klacht ingediend.

Over het ernstig nadeel

De Wet verplichte ggz eist dat het gedrag van een patiënt dat (een aanzienlijk risico op) ernstig nadeel veroorzaakt (en dat de reden is voor de verplichte zorg) moet voortvloeien uit de psychische stoornis van de patiënt. De Klachtencommissie overweegt dat in de beschikking d.d. 03 november 2021 van de burgemeester staat dat een crisismaatregel is opgelegd, omdat sprake is van ernstig nadeel bestaande uit lichamelijke teloorgang, maatschappelijke teloorgang en psychisch lijden, waarbij er een ernstig vermoeden is dat het onmiddellijk ernstig nadeel als gevolg van een psychische stoornis wordt veroorzaakt. De rechtbank heeft bij mondelinge uitspraak verplichte zorg Wvvgg d.d. 05 november 2021 besloten tot voortzetting van de crisismaatregel tot en met 26 november 2021. Daarbij zijn onder andere de volgende vormen van verplichte zorg toegewezen; toedienen van medicatie en opname in een accommodatie.

Verweerders hebben in de informatiebrief d.d. 08 november 2021 beschreven dat het ernstig nadeel bestaat uit het risico op een onbehandelde psychose met blijvende schade en het risico op zelfverwaarlozing. De Klachtencommissie is van oordeel dat het ernstig nadeel in de informatiebrief summier verwoord is, maar begrijpt de afweging van verweerders om voor klaagster tevens een Duitse vertaling van de aanzegging van verplichte zorg in deze brief op te nemen. Daarbij is het ernstig nadeel in de decursus voldoende gedocumenteerd. Uit de medische gegevens blijkt dat sprake is van lichamelijke teloorgang, maatschappelijke teloorgang en psychisch lijden.

Ook heeft in een tijdsbestek van drie dagen tweemaal een incident plaatsgevonden waardoor de veiligheid van het verpleegkundig team in het geding kwam. De Klachtencommissie is dan ook van oordeel dat sprake is van ernstig nadeel als gevolg van de schizoïde stoornis.

Over de verplichte zorg

De Klachtencommissie stelt vast dat ter discussie staat of klaagster verplicht medicatie (antipsychotica en benzodiazepinen) moet krijgen en of gedwongen opname noodzakelijk is. Voor zover klaagster meent dat de gedwongen opname op grond van de voortgezette crisismaatregel niet terecht is, moet zij hiervoor naar de rechter.

De Klachtencommissie heeft vastgesteld dat klaagster een schizoïde stoornis heeft. Als gevolg van deze stoornis is er sprake van ernstig nadeel waarvoor verplichte zorg noodzakelijk is. De verplichte zorg bestaat uit medicatie in de vorm van een pil of toediening intramusculair als klaagster weigert om de medicatie oraal te nemen dan wel injectie met langwerkende medicatie (depot).

De Klachtencommissie overweegt dat uit de beschikbare informatie en hetgeen ter zitting door partijen is verklaard is gebleken dat klaagster de medicatie niet wil innemen. Verweerders hebben enkele keren ingrijpmedicatie moeten toedienen vanwege een noodsituatie waarbij de veiligheid van het verpleegkundig team in het geding kwam. In de medische situatie van klaagster is met het gebruik van de medicatie een kleine verbetering zichtbaar, met name een afname van agressief gedrag.

De Klachtencommissie is van mening dat het van belang voor de behandeling is om daar de voortgang in te houden. Een verdere verbetering zou zonder de aangezegde verplichte zorg te lang gaan duren. Het toedienen van de antipsychotica per depot voldoet dan ook aan de eisen van subsidiariteit, proportionaliteit en doelmatigheid nu klaagster de medicatie niet oraal wil innemen en ingrijpmedicatie niet wenselijk en bevorderlijk voor het welzijn van klaagster is.

Conclusie

Alles overziend is de Klachtencommissie van oordeel dat sprake is van ernstig nadeel in de zin van de Wet verplichte ggz waarvoor verplichte zorg noodzakelijk is.

De klacht van klaagster tegen de verplichte zorg in de vorm van verplichte medicatie zoals in de informatiebrief d.d. 08 november 2021 aangezegd, is **ongegrond**.

Ten aanzien van de wens van klaagster om met ontslag te gaan en waarin de Klachtencommissie een klacht leest over het besluit van de zorgverantwoordelijke tot het voortzetten van de verplichte zorg in de vorm van opname oordeelt de Klachtencommissie dat ook deze klacht **ongegrond** is.

IV. Uitspraak

De Klachtencommissie verklaart de klachten tegen

1. verplichte medicatie (antipsychotica en benzodiazepinen), **ongegrond**
2. de verplichte zorg in de vorm van een voortzetting gedwongen opname, **ongegrond**

Aldus besloten te Utrecht op 18 november 2021 door de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht en ondertekend door de voorzitter, XX, op 23 november 2021.

Nadat de Klachtencommissie een beslissing heeft genomen of indien de Klachtencommissie niet tijdig een beslissing heeft genomen, kunnen klager, de vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van klager een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht.